

Xizmat ko'rsatish va turizm sohasini rivojlantirish

Dinara Nurmaxanbetova

Ilmiy rahbar: N.A.Mamadaliyeva

NIU

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda xizmat ko'rsatish va turizm sohasining rivojlanish jarayonlari, uning iqtisodiyotdagi o'rni hamda ushbu sohani yanada rivojlantirish istiqbollari tahlil qilinadi. Turizm infratuzilmasi, xizmat ko'rsatish turlari, turizm xizmatlari bozori va hududiy rivojlanish masalalari yoritiladi. Shuningdek, Samarqand shahrining turizm salohiyati, tarixiy obidalari va sayyohlar oqimi statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilinadi hamda turizm sohasini rivojlantirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: xizmat ko'rsatish, turizm, sayyoh, xizmat turlari, turizm strategiyasi, qadimiy madaniyat, turizm infratuzilmasi, iqtisodiy rivojlanish

Development of the service and tourism sector

Dinara Nurmakhanbetova

Scientific supervisor: N.A. Mamadaliyeva

NIU

Abstract: This article analyzes the development processes of the service and tourism sector in Uzbekistan, its role in the economy and the prospects for further development of this sector. Issues of tourism infrastructure, types of services, the tourism services market and territorial development are covered. Also, the tourism potential of the city of Samarkand, historical monuments and tourist flows are analyzed based on statistical data, and proposals and recommendations for the development of the tourism sector are developed.

Keywords: service, tourism, tourist, types of services, tourism strategy, ancient culture, tourism infrastructure, economic development

Kirish

Turizm zamonaviy iqtisodiyotning eng muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Dunyo miqyosida turizm ko'plab mamlakatlar iqtisodiyotining muhim daromad manbai hisoblanadi. Turizm nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki mamlakatning madaniy merosini dunyoga tanitish, xalqaro aloqalarni rivojlantirish va hududiy rivojlanishni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

So'nggi yillarda O'zbekistonda turizmni rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Yangi mehmonxonalar qurilishi, transport infratuzilmasining rivojlanishi, viza rejimining soddalashtirilishi va xalqaro turizm ko'rgazmalarida faol ishtirok etish natijasida mamlakatga tashrif buyurayotgan sayyohlar soni yildan-yilga oshib bormoqda.

Xizmat ko'rsatish sohasining iqtisodiyotdagi o'rni

Xizmat ko'rsatish sohasi zamonaviy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu soha aholining turli ehtiyojlarini qondirishga xizmat qiladi va iqtisodiy o'sishga katta hissa qo'shadi. Xizmat ko'rsatish sohasiga transport xizmatlari, mehmonxona xizmatlari, savdo, ovqatlanish, turizm, moliyaviy xizmatlar va axborot texnologiyalari xizmatlari kiradi.

Turizm xizmat ko'rsatish sohasining eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Turizm rivojlanishi bilan mehmonxona biznesi, restoranlar, transport, savdo va madaniy xizmatlar ham rivojlanadi. Natijada iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarida ham o'sish kuzatiladi.

O'zbekistonda turizm rivojlanish statistikasi

Yil	Xorijiy sayyohlar soni	Izoh
2020	1.5 million	Pandemiya sabab keskin kamayish
2021	2.7 million	Tiklanish boshlanishi
2022	5 million	Turizm faollashuvi
2023	5.2 million	Barqaror o'sish
2024	8.2 million	Rekord ko'rsatkich

Yuqoridagi statistik ma'lumotlar O'zbekistonda turizm sohasi jadal rivojlanayotganini ko'rsatadi. Xorijiy sayyohlar sonining ortib borishi turizm xizmatlari hajmi va iqtisodiy daromadlarning oshishiga olib kelmoqda.

Samarqand shahrining turizm salohiyati

Samarqand shahri dunyoning eng qadimiy shaharlaridan biri bo'lib, boy tarixiy va madaniy merosga ega. Bu shahar qadimda Buyuk Ipak yo'lining muhim markazi bo'lgan. Samarqand bugungi kunda ham O'zbekistonning eng yirik turizm markazlaridan biri hisoblanadi.

Samarqand shahrida ko'plab tarixiy obidalar mavjud bo'lib, ular dunyoning turli mamlakatlaridan kelayotgan sayyohlarni o'ziga jalb qiladi.

Samarqandning asosiy turistik obyektlari:

- Registon maydoni
- Shohi Zinda majmuasi
- Go'ri Amir maqbarasi
- Bibixonim masjidi
- Ulug'bek rasadxonasi

Turizm infratuzilmasining rivojlanishi

Turizm infratuzilmasi turizm rivojlanishining asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Mehmonxonalar, transport tizimi, aeroportlar, restoranlar va madaniy markazlar turizm infratuzilmasining muhim tarkibiy qismlaridir.

O'zbekistonda so'nggi yillarda ko'plab zamonaviy mehmonxonalar qurildi. Bundan tashqari, temir yo'l va aviatsiya transporti rivojlanib, sayyohlar uchun qulay sharoitlar yaratildi.

Turizm sohasini rivojlantirish omillari

1. Turizm infratuzilmasini rivojlantirish.
2. Tarixiy va madaniy merosni saqlash.
3. Marketing va reklama strategiyalarini kuchaytirish.
4. Malakali turizm mutaxassislarini tayyorlash.
5. Raqamli texnologiyalarni joriy etish.
6. Hududiy turizm markazlarini rivojlantirish.

Turizm sohasini rivojlantirish bo'yicha takliflar

Turizm sohasini yanada rivojlantirish uchun turizm infratuzilmasini kengaytirish, yangi turistik marshrutlar yaratish, xalqaro turizm bozorida mamlakat imijini targ'ib qilish hamda xizmat ko'rsatish sifatini oshirish muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, ekologik turizm, ziyorat turizmi va madaniy turizm kabi yo'nalishlarni rivojlantirish ham sayyohlar oqimini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xizmat ko'rsatish va turizm sohasi O'zbekiston iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Turizm rivojlanishi yangi ish o'rinlarini yaratish, hududiy rivojlanishni ta'minlash va milliy madaniyatni dunyoga tanitishda muhim rol o'ynaydi. Samarqand kabi tarixiy shaharlarning turizm salohiyatidan samarali foydalanish mamlakat turizm sanoatini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. (2024). Rasmiy statistika to'plami. Tashkent: Statistika nashriyoti.
2. Iqtisodiyot va moliya vazirligi. (2021). "Uzbekistan-2030" strategiyasi konsepsiyasi materiallari. Tashkent: Iqtisodiyot va moliya vazirligi nashriyoti.
3. O'zbekiston Respublikasi hududiy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish statistik to'plamlari. (2023). Tashkent: Statistika nashriyoti.
4. Xolmatov, A., & Karimova, N. (2022). Turizm va xizmat ko'rsatish iqtisodiyoti. Tashkent: Ilm-fan nashriyoti.
5. Karimov, S., & Tursunov, D. (2021). O'zbekistonda mehmonxona biznesi va xizmat ko'rsatish tizimi. Iqtisodiyot va menejment jurnal, 5(2), 45–58.
6. Rustamov, J. (2022). Turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish va raqamli xizmatlar. Tashkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti.

7. Сарикулов, М. Х., Узаков, И. Э., Куйбаков, Б. Б., & Хунаров, А. М. (2023). Роль воспитания в формировании гармонично развитого поколения. *Science and Education*, 4(6), 554-560.
8. Israilova, H. M., & Uzoqov, I. E. (2023). Oliy o'quv yurtlarida sog'lom turmush tarzi haqida ta'lim berishning o'ziga xos xususiyatlari. *Science and Education*, 4(11), 224-231.
9. Uzoqov, I. E., Lapasova, Z. K., & Jabborxonova, G. A. K. (2022). Oziq-ovqat mahsulotining xavfsizligi: muammolar va yechimlar. *Science and Education*, 3(7), 41-52.
10. Sarikulov, M. X., Uzoqov, I. E., & Lapasova, Z. K. Q. (2022). Oliy ta'lim muassasalarida yosh kadrlarni sifatli inklyuzif o'qitishni rivojlantirish va yetuk kadrlarni tayyorlash. *Science and Education*, 3(6), 784-788.
11. Karimqulov, Q. M., Uzoqov, I. E., Sarikulov, M. X., & Xursanova, M. Y. (2022). Oziq-ovqat mahsulotlarini sifatini aniqlash va tasniflash usullari. *Science and Education*, 3(9), 157-161.
12. Мамадалиева, Н. А. (2022). Ресурсобережение основа экономического роста. *Science and Education*, 3(12), 427-433.
13. Мамадалиева, Н. А., & Суяров, Х. У. (2023). Кончилик саноатида янги технологияни жорий этиш ва унинг иқтисодий самарадорлигини баҳолаш йўли. *Science and Education*, 4(5), 789-795.
14. Mamadalieva, N. A. (2021). The Importance of Ecotourism for Those Working in the Chemical Industry. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 1(1), 1-4.
15. Мамадалиева, Н. А., & Исломова, Р. А. (2022). Кимё Саноатида Ишловчилар Учун Экотуризмнинг Аҳдмияти. *Miasto Przyszlosci*, 30, 65-68.
16. Uzoqov, I. E., & Sayfiddinov, A. A. (2025). Tovarlar barqarorligiga tashish va saqlash sharoitlarining kimyoviy hamda ekologik ta'siri. *Science and Education*, 6(10), 110-113.
17. Uzoqov, I. E., Yusupov, B. B. O. G. L., Nurmatov, B. X. O. G. L., & Imankulova, G. Y. Q. (2025). E-Learning: Unpacking the Theories and Methodologies for Effective Digital Education. *Science and Education*, 6(6), 726-729.
18. Узаков, И. Э., & Иманкулова, Г. Е. (2025). Теория и методика электронного образования в технических университетах. *Science and Education*, 6(6), 799-801.
19. Karimkulov, K. M., Uzaqov, I. E., Yusupov, B. B. O. G. L., & Abdumannobova, D. M. Q. (2024). Qahva turlari, kimyoviy tarkibi va ishlab chiqaruvchi kompaniyalarni tahlili. *Science and Education*, 5(2), 184-191.

20. Karimkulov, K. M., Uzaqov, I. E., & Abdumannobova, D. M. Q. (2024). Kofening turlari, kimyoviy sifatini aniqlash va tasniflash usullari. *Science and Education*, 5(2), 166-176.
21. Uzaqov, I. E., Xamroxonova, S. J. R. Q., Ro'Zimova, M. M. Q., & Uzoqova, Z. A. Q. (2024). Orol dengizini qurishidan kelib chiqadigan global muammolar va yechimlar. *Science and Education*, 5(2), 77-83.